

Ideen, Ideen om Danmarks Rige, og jeg behøver ikke at tilføie, hvorledes denne Idee, hvorledes det danske Rige vil stilles efter den Afstemning, der forestaaer, hvis Udfaldet bliver et Ja, hvorledes den bringer os Lyksheden uendelig nærmere. Jeg havde for mit Bedkommende tænkt mig som en, om endog fjern Mulighed, at man, naar det Forslag om en Hælsstatsordning, som nu foreligger, endelig tilsidst fremkom, da vilde have betænkt sig og standset; thi jeg har forudsat og forudsat, hvad jeg da ogsaa her har hørt udtale fra flere Rigsdagsmænds Side, at de nemlig ikke havde tænkt sig Hælsstaten saaledes, som den er kommen, at de ikke ret havde vist, hvad der skjultes i dette Ord. Jeg har ikke heller seet nogensomhelst virkelig Nødvendighed derfor, jeg kan ikke see nogen Nødvendighed derfor uden den, man finder hos sig selv; jeg troer, at denne hele Talen om Nødvendighed kun bestaaer i Mangel paa Enighed, i Mangel paa gammel, dansk Enighed, i denne Hovedmangel, der, med Undtagelse af nogle aldeles enkelte Tilfælde, har ledsaget alle de Forsamlinger, der have siddet i denne Sal i de sidste 7 Aar; jeg troer det er den, der bærer Skylden for det Maal, vi kom til, for at snart Nogle og snart Andre indgik Pagt med den hele Tanke om Hælsstaten. Jeg finder derimod ikke en Nødvendighed i de ydre Forhold; paa mig har det gjort en uhyggelig Virkning at høre den Maade, hvorpaa flere Rigsdagsmænd her have henholdt sig til Aktstykker, som i sin Tid have været meddeelte Rigsdagen; jeg troer, at naar det i et af disse Aktstykker selv fra den østerrigiske Regjering anerkjendes, at den Erklæring, som i sin Tid gaves Frankfurterforsamlingen af den afdøde Konge, ikke dannede noget „traktatligt Forhold“, saa maa dette ogsaa kunne gjøres gjældende om de Erklæringer, der for saa Aar siden gaves fra den danske Regjerings Side. Jeg troer, at naar det skulde gjøres til Gjenstand for et Britspørgsmaal, hvad der egentlig ligger i disse Akter, saa vilde der maaskee ikke paa den sydlige Side af Elben mangle Publicister, der vilde sige, at man her havde et traktatligt Forhold, men jeg troer ikke heller, at der her vilde mangle dem, der fra vor Side vilde

funne tilbagevise flige Læresætninger, hvor meget det endog maa bittert beklages, at disse indbyrdes Meddelelser overhovedet dengang fandt Sted. Jeg troer derfor ogsaa, at det ikke er en rigtig Tanke eller i al Fald, maa jeg maaskee tilføie, et rigtigt valgt Ord, naar den ærede Udenrigsminister, idet han citerede et Aktstykke fra den afdøde østerrigiske Udenrigsminister, hvori denne lader den østerrigiske Regjering udtale et „Haab“, en „Forventning“ om den Retning, hvori Monarchiets constitutionelle Fællessforsatning helst maatte udvikles, saa betegnede dette Haab, denne Forventning som en Forpligtelse for Danmark. Jeg troer, at alle disse Meddelelser have, forsaavidt de overhovedet havde nogen sær Betydning for den nu regjerende Monarchs Person, kun havt den at bidrage til, at Kongen undertegnede Kundgjørelsen af 28de Januar 1852; deres Betydning for Monarchen ophørte fra det Øieblik af, at Kundgjørelsen af 28de Januar 1852 er fremkommet, da denne var det Maal, hvortil de skulde føre. Jeg havde derfor for mit Bedkommende nu, da de ydre Forhold ere saa forandrede, tænkt, at der vilde samle sig flere Stemmer mod Grundlovens Indskrænkning, da man jo dengang kunde forudsæe og forudsæe, at Sagen senere vilde tage den Gang, den nu har taget, at Stillingen vilde komme tilbage med et forstærket Tryk. Jeg vilde i den Henseende ret have ønsket, at den Meddelelse, som er fremkommet fra Ministeriets Side i Landstinget, dengang denne Sag der forelagdes, nemlig, som den ærede Premierminister dengang yttrede, at det var Ministeriets Overbeviisning, at naar man ikke gik ind paa denne Forsatning, saa vilde Forsatningsagen „ikke blot være udfat, men den vilde efter Ministeriets Formening være umuliggjort paa det Grundlag, der er givet i Kundgjørelsen af 28de Januar 1852“, jeg vilde ønsket, siger jeg, at denne Meddelelse strax ved denne Sessions Begyndelse kunde være kommet frem i Folkethinget.

Jeg erkjender, at det som Sagen staer, efter den tredie Vedtagelse af Grundlovsindskrænkningen, ogsaa for mig, naar jeg efter Overbeviisning nu skal afgive min Stemme, er meget vanskeligere at stemme, men jeg vil